

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ

Соціально-економічні трансформації та комп'ютеризація суспільства зумовлені європейською інтеграцією України і впливають на процес модернізації національної системи освіти [5, с. 5]. У сучасних умовах значна роль для розвитку андрагогічної компетентності педагогів відводиться інформаційно-комунікаційним технологіям. Їх популяризації сприяють глобалізаційні процеси інтеграції та уніфікації економіки, освіти, політики та культури.

Серед сучасних тенденцій розвитку андрагогічної компетентності педагогів можна виокремити онлайн-навчання та безперервну освіту. Онлайн-навчання є однією із популярних форм освіти дорослих. Його розглядають як добре організовану і контрольовану освіту й самоосвіту з використанням комп'ютерної техніки та комунікаційних мереж. Воно дає змогу здобувати потрібні знання в будь-який час.

У онлайн-навчанні виокремлюють такі основні сучасні тренди: 1) швидка зміна навчальних програм, адаптація їх до сучасних потреб та реалій; 2) перехід від офлайн-освіти до онлайн; 3) зменшення часу на здобуття освіти; 4) автоматизація навчального процесу за допомогою спеціального програмного забезпечення; 5) використання системи управління навчанням, яка сприяє тому, що навчальні матеріали, домашні завдання і розклад доступні в будь-який час; 6) надання пріоритету адаптивному навчанню; 7) мікронавчання (великий курс розділяють на маленькі частини, проходження яких займає від 5 до 15 хвилин); 8) гейміфікація (використання ігрових технологій для залучення учасників навчального процесу до виконання поставлених завдань); 9) мобільне навчання (пов'язане з використанням мобільних пристроїв, що дають змогу обмінюватися інформацією за допомогою месенджерів, соціальних мереж та електронної пошти, а також працювати над колективними проєктами тощо); 10) в умовах пандемії COVID-19 і введення різнорівневих карантинів робота працівників сфери освіти (уроки, лекції, семінари, наради, круглі столи, конференції тощо) активно здійснюється за допомогою комунікативних інтернет-платформ таких як Zoom, Skype, Google Hangouts, Cisco Webex Meetings та ін.

Серед основних переваг онлайн-навчання виокремлюють: розширення можливостей і забезпечення рівного доступу до освіти; персоналізація навчання; миттєвий зворотний зв'язок і оцінка результатів навчання; навчання в зручний час та в доступному місці; ефективне використання часу; формування нових спільнот учнів різного віку; підтримка ситуаційного навчання; розвиток безперервного навчання; забезпечення зв'язку між формальним і неформальним навчанням; максимізація ефективності витрат ресурсів.

Дослідники наголошують на тому, що в сучасних умовах «суспільство та держава сформулювали запит на моральну та соціально-професійно розвинену

людину» [4, с. 107–110]. У зв'язку з цим, підготовка педагогів має здійснюватися згідно з потребами сьогодення та вимогами професійної діяльності, бути структурованою та цілеспрямованою [2, с. 140]. В її основі мають бути покладені ретельно організовані і реалізовані самоосвіта та самовиховання [3, с. 157].

Розглядаючи безперервну освіту як тенденцію розвитку андрагогічної компетентності педагогів, зазначимо, що на її важливості наголошено в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), «Національній доктрині розвитку освіти» та Інчхонській Декларації ЮНЕСКО (2015).

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») наголошується на потребі: 1) створення умов для становлення народу України як нації, що постійно навчається; 2) побудови системи безперервної освіти з метою забезпечення високого рівня досвідченості, надання можливостей духовного, інтелектуального та культурного саморозвитку особистості; 3) забезпечення безперервної освіти педагогів для підвищення їх професіоналізму, освітнього і загальнокультурного рівня [6].

У країнах Європейського Союзу для позначення безперервної освіти вживають термін «навчання впродовж життя» (lifelong learning). Він передбачає здобуття освіти у вільний час на формальному (перекваліфікації, друга вища освіта, підвищення кваліфікації), неформальному (участь у вебінарах, майстер-класах, семінарах, тренінгах тощо) та інформальному (самоосвіта) рівнях. Серед найпоширеніших форм навчання впродовж життя виокремлюють короткострокові та довгострокові курси, семінари, лекції, модульні програми, дистанційне навчання та літні школи.

Відповідно до «Національної доктрини розвитку освіти» політика держави щодо безперервної освіти здійснюється з урахуванням світових тенденцій, сучасних соціально-економічних, технологічних та соціокультурних можливостей та умов. У ній зазначено, що безперервна освіта здійснюється шляхом: «1) забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти, що функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку громадян для можливого переходу на наступні ступені; 2) формування потреби та здатності особистості до самоосвіти; 3) оптимізації системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації, модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів; 4) створення інтегрованих навчальних планів і програм; 5) формування та розвитку навчальних науково-виробничих комплексів ступеневої підготовки фахівців; 6) запровадження та розвитку дистанційної освіти; 7) організації навчання відповідно до потреб особистості і ринку праці на базі професійно-технічних та вищих навчальних закладів, закладів післядипломної освіти, а також використання інших форм навчання; 8) забезпечення зв'язку між загальною середньою, професійно-технічною, вищою та післядипломною освітою» [7].

Важливе місце освіти дорослих і навчанню впродовж життя відводиться в Інчхонській декларації (2015). У ній запропоновано нову концепцію освіти до 2030 року. Вона ґрунтується на ідеї перетворення життя людей через освіту, яка розглядається як основа розвитку і сприяє досягненню цілей сталого розвитку. Метою концепції є забезпечення якісної освіти і створення рівних умов для навчання впродовж життя, адже це є ключовим елементом забезпечення подолання бідності та соціальної інтеграції на засадах гендерної рівності. В Інчхонській декларації зазначено, що безперервна освіта забезпечуватиметься наданням рівноправного і розширеного доступу до технічної, професійної, вищої освіти, наукових досліджень, а також визнанням, сертифікацією та акредитацією результатів неформальної та інформальної освіти [1].

Проведене дослідження дає змогу висновувати, що розвиток андрагогічної компетентності є складовою частиною професійного розвитку педагога і реалізується через безперервну освіту. Це сприяє забезпеченню високого рівня його досвідченості та культурності. Водночас формує готовність до роботи з дорослою аудиторією на засадах спеціальних знань, умінь, навичок, цінностей та інших якостей. Розвиваючи андрагогічну компетентність за допомогою онлайн-навчання, педагог швидше зможе адаптуватися до сучасних потреб та умов. Це пов'язано з тим, що таке навчання має індивідуальний характер, а його темп і спрямованість регулює сам суб'єкт учіння. Для онлайн-навчання педагога характерним є застосування ігрових та мобільних технологій, а також комунікативних інтернет-платформ (Zoom, Skype, Google Hangouts, Cisco Webex Meetings та ін.).

Література

1. Інчхонська декларація: концепція розвитку освіти до 2030 року. URL: <https://u.to/Ok51Gg>.
2. Піддячий В. М. Професійні параметри майбутнього вчителя. *Наукові записки*: збірник наукових статей. Київ: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова. 2013. Вип. СХІІІ (113). С 156–165. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/8963/1/5.pdf>.
3. Піддячий В. М. Професійні самоосвіта та самовиховання майбутнього вчителя. *Наукові записки*: збірник наукових статей. Київ: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова. 2013. Вип. СХІІ (112). С. 140–146. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/11406/1/7.pdf>.
4. Піддячий М. І. Соціально-професійний розвиток: компетентності старшокласників та студентів. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*. Том VII: Ідентичність і свобода в освіті та науці. Конін–Ужгород–Бельско-Бяла–Київ: Посвіт. С. 107–110. URL: <https://u.to/q1N1Gg>.
5. Піддячий М. І. Теоретико-методичні засади підготовки старшокласників до професійної діяльності в умовах профільного навчання: дис ... д-ра пед. Наук. Київ, 2010. 542 с. URL: <https://u.to/Q1h1Gg>.

ПІДДЯЧИЙ В. М. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»). URL: <https://u.to/OFl1Gg>.
7. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти». URL: <https://u.to/Flp1Gg>.